

Cumann Forbartha Chois Fharraige

Cé lena aghaidh é? An fiú a leithéid a bheith ann? Breathnaigh siar ar a bhfuil déanta aige sul a dtabharfaidh tú do bhreith agus coinnigh do shúilín draíochta ar oscailt leis na féidearthachtaí atá le baint amach fós ag a leithéid a chur san áireamh. Ansin, le cúnamh Dé nuair a bhéas an cás pléite is tomhaiste go maith agat beidh tú in ann freagra ciallmhar a thabhairt ar an gceist a cuireadh.

Is é an tAth. Seán De Bláca a ghlaigh an chéad chruinniú de Chumann Forbartha Chois Fharraige le chéile i Séipéal an Chnoic sna seascaidí ar iarratas ó roinnt as an bpobal. Ba cheannródaí mór sa bpobal seo é a bhí fadbhreathnaíoch lena shúilín draíochta ar oscailt. Bhí toradh mór ar an gcruinniú sin. An aidhm a bhí ag an gCumann a bunaíodh ná 'Forbairt an Phobail le nasc na Gaeilge'. Ba í cloch mhór an phaidrín ag an gcruinniú an oíche chéanna, Séipéal Naomh Ainnín a tógadh sa mbliain 1844 a fhorbairt as an nua. Tháinig meitheal ón bpobal le chéile agus críochnaíodh an obair go slachtmhar. D'éascair an próiseas forbartha atá i gceist fós as toradh na hoibre sin agus tá Cumann Forbartha Chois Fharraige ar an bhfód fós. Meastar an crann úll ar a thoradh agus tabharfaidh muid breith ar éifeacht an Chumainn Forbartha as a bhfuil déanta le dhá scór bliain ar aitheantas do bhaill an choiste a d'oibrigh go crua ar son an phobail. Rinne siad uilig gaisce ach de réir an tseanfhocail "Is fearr go mór an ghaisce a maítear ná an ghaisce nach ndéantar". Mar chúnamh le freagra a thabhairt ar an gceist a cuireadh faoi éifeacht an Chumainn Forbartha déanfaimid liosta de roinnt den ghaisce a bhí i gceist.

1. Bhuaigh Paróiste an Chnoic an chéad áit in Éirinn faoi dhó, i 1980 agus arís i 2000 i gcomórtas náisiúnta Ghlór na nGael. Ní fhaigheann Paróiste ar bith aitheantas náisiúnta den tsórt sin gan an obair baile a bheith déanta go slachtmhar.
2. Bhí baint mhór ag Cumann Forbartha Chois Fharraige le Cearta Sibhialta na Gaeltachta a chur ar an bhfód den chéad uair agus le bunú Chomhchoiste na Gaeltachta. B'shin í an éacht is mó a rinneadh fós de réir shlat tomhais roinnt sa bpobal seo.
3. Thug deoise Thuama Seanscoil

Sailearna don Chumann Forbartha le forbairt ar mhaithe leis an bpobal tar éis oscailt na scoile nua. Ghlac an Cumann go fonnmhar leis an dúshlán agus nuair a dhíol siad é thugadar an £25,000 a fuair siad air mar spreagadh do CST do fhorbairt na háite. Bailíonn brobh beart, agus ón spreagadh sin tá Amharclann Chois Fharraige, Halla Mór, Naíonra, Seomra na hOllscoile agus oifig an Chomharchumainn le feiceáil ar an suíomh céanna inniu. In áit an bhunoideachais tá oideachas do naíonáin, daoine óga, aosach, an pobal agus fiú amháin Oideachas den tríú grád ar siúl ann inniu.

4. Ag caint ar oideachas, thug an Cumann Forbartha tacaíocht láidir le cúrsaí Ardteiste a fháil do Choláiste Cholmcille le freastal ar dhéagóirí an cheantair.
5. Bhí sé de mhisneach ag toscaireacht ó Chumann Forbartha dul ag Ardeaspag Thuama ag iarraidh air naoi n-acra de thalamh na deoise a chur ar fáil le freastal ar riachtanais sóisialta na n-óg. Bíonn talamh maith gann i gConamara ach tugadh an áit don chumann le forbairt agus is ar an suíomh céanna inniu tá Páirc Imeartha Mhicheál Breathnach, Páirc thraenála, Pinniúr Liathróid Láimhe, seomraí feistis agus is ann le cúnamh Dé a bhéas an Spórtlann nua!
6. Is é Cumann Forbartha Chois Fharraige a tharraing coistí pobail eile le chéile i gConamara, is a spreag iad le cúrsa oideachais tríú leibhéal i nGaeilge san nGaeltacht a éileamh. Bhí ceathrar ón gCumann Forbartha ag obair do deonach ar feadh bliana ag réiteach tuarascála, ag lorg tacaíochta don choincheap sin ón Roinn Oideachais, Ollscoil na

Gaillimhe, H.E.A., Airí, Teachtaí Dála, Seanadóirí. D'éirigh leis an bhfeachtas sin, buíochas le Dia, agus marach gur cuireadh na smaointe sin ag snámh trí intinn na nÚdarás agus an phobail an mbeadh cúrsaí tríú leibhéal ar siúl faoi láthair i nGaeilge i gCarna, An Cheathrú Rua nó Seanscoil Sailearna? Bailíonn brobh beart!

7. Níor lig an Cumann Forbartha a mhaidí le sruth ach oiread i gcúrsaí bunoidreachais. Bhí sé gníomhach le Scoil Sailearna a fháil ag tús na seachtóidí, arís le seomraí nua agus halla spóirt a chur leis an scoil sna nóchaidí agus arís le forbairt mhór sa scoil chéanna ar chostas €2,000,000 faoi láthair a chur chun cinn.
8. Is é Cumann Forbartha Chois Fharraige a d'eagraigh ollchruinniú de choistí pobail Chonamara le ceist stádas mí-bhuntaistiúil scoileanna na Gaeltachta a phlé agus an leatrom a bhí i gceist a leigheas. Ní raibh an stádas sin tugtha ach do scoil amháin sa nGaeltacht ag an am ach de réir a chéile tar éis cás an leatrom a throid leis an Roinn Oideachais, *Combat Poverty* agus Coláiste Phádraig, Droim Conrach, tá an stádas sin faighte ag scoileanna uilig na Gaeltachta anois. Dá bharr sin faigheann chuile scoil thart ar €5,000 sa mbreis le caitheamh ar mhaithe le na gasúir scoile in aghaidh na bliana agus ní bhíonn ach a leath den sciar áitiúil a bhíodh le n-íoc acu do fhorbairt tógála le n-íoc anois.
9. Is é Cumann Forbartha Chois Fharraige a bhunaigh Comharchumann Chois Fharraige – Comharchumann Shailearna ina dhiadh sin, agus siad a

chríochnaigh an scéim uisce sa gCoill Rua agus sna hAille agus siad a chuir an t-uisce siar go ceantar na Tulai agus Ros a' Mhíl le freastal ar a n-éileamh.

10. D'íoc Cumann Forbartha Chois Fharraige thart ar €2,000 le hinnealtóir cáilithe le plan cuimsitheach don Cheantar a chur ar fáil le feabhas a chur ar bhóithre, cosáin, drochchastaí, soilse poiblí, scáthláin bus, spotáí contúirteacha ar an mbóthar ar nós Scoil Sailearna, Coláiste Colmcille, Coláiste Lurgan, ceann an bhóthair, teorainn luais don trácht. Tugann a leithéid sin do phlean ó innealtóir cáilithe seasamh is tacaíocht láidir do aighneachtaí ón gCumann Forbartha le innealtóirí an Chomhairle Contae.
11. Tá roinnt mhaith den Chumann Forbartha gníomhach ar choiste Thearmann Ainnín agus Thearmann Éanna le dhá scór tithe beaga a chur ar fáil do sheandaoine an cheantair chomh maith le hionad lae le freastal ar a riachtanais.
12. Tá an rud céanna i gceist le coiste CST agus na seirbhísí atá curtha ar fáil don phobal ar nós uisce as an tap le freastal ar tithe, monarchana, scoileanna agus coláistí Gaeilge nuair nach raibh an Chomhairle Contae sásta a leithéid do sheirbhís a chur ar fáil. Ba bhoichte ar fad an pobal seo d'uireasa na seirbhísí sin. Ní féidir le duine ar bith cead pleanála a fháil gan cead a bheith faighte acu ceangal leis an uisce.
13. Tá baill ón gCumann Forbartha gníomhach ar Bhord Bainistíochta Scoil Sailearna le díon nua, ar chostas €100,000, a chur ar an scoil agus an fhorbairt mhór ar chostas €2,000,000 a chur chun cinn.

14. Ní bheadh sé ceart ach oiread coiste an Chomhar Chreidmheasa a fhágáil as an áireamh agus an obair mhór atá déanta acu ag freastal ar phobal Chonamara ó dheas.
15. Molaim chomh maith a bhfuil ar siúl ag coiste Mhicheál Breathnach ag freastal ar riachtanais na n-óg agus ag freastal ar sheirbhísí don óige. B'fhiú dúinn cuimhniú ar an am agus ar an allas a chaith daoine go deonach le spórtlann agus Amharclann na n-Óg a chur ar fáil gan am traenála na bhfoireann uilig a chur san áireamh.
16. Ní ligeann coiste na reilige cead don laí, don tsluasaid ná don inneall gearrtha féir aon mheirg a dhéanamh nuair a fheiceann tú iad chuile thráthnóna Dé Máirt ag cur slacht ar Reilig an Chnoic. Tá sé i gceist ag an gCoiste anois leabhar eolais a fhoilsiú le mapa le ainm an té atá curtha i chuile uaigh luaite ann.
17. Bhí plé fada déanta ag an gCumann Forbartha le hÚdarás na Gaeltachta, Comhairle Contae na Gaillimhe, An Roinn Comhshaoil le córas séarachais a fháil don cheantar ach tógadh cinneadh a leithéid a chur ar an méir fhada go mbeadh chuile shórt a bhaineann leis an Acht Teanga curtha tríd.
18. Ní bhíonn an Cumann Forbartha fágtha thiar ach oiread nuair a theastaíonn urraíocht ó ghrúpaí óga agus eile le himeachtaí sóisialta, cultúrtha agus teangan a chur chun cinn.

Obair an Phobail

Tá go leor déanta sa bpobal seo le blianta beaga anuas. Theastaigh guth láidir ón bpobal leis an méadú ar an bhforbairt a bhaint amach. Bhí ionadaí ó chuile bhaile beag ag feidhmiú le glór an phobail a

choinneáil láidir. Sé an trua anois go bhfuil macalla an ghlóir sin lagaithe is íslithe. Feictear dhom go bhfuil, agus 'sé an t-údar leis sin nach bhfuil ionadaí ó chuile bhaile sa gceantar ar choiste an chumainn faoi láthair. Mura mbíonn guth do bhaile dhúchais féin le cloisteáil go hard ag cruinnithe den Chumann Forbartha, nach tú féin agus do leathbhádóirí ar an mbaile atá ciontach gan ionadaí a chur ar an gcoiste.

Meileann muilt an stáit go mall is teastaíonn guth agus gualainn ó do bhaile féin le tuille siúil a bhaint as rotha an stáit. Is mór an cúnamh chomh maith a thugann An Cumann Forbartha do bhaill an chumainn le bheith múnlaith, cleachtaithe agus traenáilte sa bpróiseas forbartha i gcúrsaí an phobail. Bhí an t-ádh dearg orainn sa bpobal seo go dtáinig an oiread sin de dhaoine óga aníos trí Chlub Lurgan na nÓg múnlaith le himeachtaí na mblianta sa bpróiseas forbartha sin.

"Nuair a chruann an slat le haois is deacair é a shníomh ina ghad". Tá Pobal Chois Fharraige faoi chomaoín mhór ag na daoine a chaith am agus allas i mbun na hoibre sin.

Bhí toradh mór ar an gcéad chruinniú sin i Séipéal an Chnoic agus mar fhreagra ar an gceist a cuireadh – An fiú a leithéid do Chumann a bheith ann? – is fiú go mór ach an tsúilín draíochta a choinneáil ar oscailt dírithe ar na féidearthachtaí agus iad tomhaiste do réir an phróisis fhorbartha chéanna a d'oibrigh chomh maith le blianta beaga. Tomhaistear an crann úll ar a thoradh. Le cúnamh Dé, beidh toradh maith ar chrann an Chumainn Forbartha. Breathnaigh air agus tabhair do bhreith. 'Sé an t-ainm a baistíodh ar an gcrann – "Forbairt an Chnoic le nasc na Gaeilge".

An tAth. Micheál Ó Flannabhra

Comhar Creidmheasa Chalm Cille ar an gCnoc